

KARTA INWENTARYZACYJNA GEOSTANOWISKA

Maria Barmuta, Jan Barmuta

Informacje ogólne		
Nr obiektu	063	
Nazwa obiektu (oficjalna, obiegowa lub nadana)	URWISTA - ZIELEŃCE	
Współrzędne geograficzne [WGS 84 – hddd.dddd]	Długość: 15° 52'17.0"	Szerokość: 50° 58'26.2"
Gmina	Świerzawa	
Opis lokalizacyjny	Punkt znajduje się na południe od Janochowa, na południowych zboczach Urwistej.	
Rozmiary (np. długość, szerokość, wysokość, powierzchnia)	Długość około 50 m (główne wystąpienie) Wysokość około 9 m Szerokość 8 m	
Charakterystyka naukowa geostanowiska		
Reprezentowana dziedzina nauk o Ziemi (np. tektonika, litologia, stratygrafia, geomorfologia)	Tektonika – lawy poduszkowe Litologia – zieleńce Geomorfologia – formy skałkowe Stratygrafia – kompleks wulkaniczny Podgórek	
Rodzaj obiektu	Skałki	
Litologia	Zieleńce	
Forma rzeźby terenu	Zbocze i partie szczytowe wzniesienia	
Geneza obiektu (naturalny, antropogeniczny)	Naturalny	
Ogólny kontekst geologiczno- geomorfologiczny	Odstonięcie zbudowane jest ze skał zaliczanych do kompleksu wulkanicznego Podgórek, stanowiących fragment dolnego piętra strukturalnego jednostki kaczawskiej. Stanowią one człon dolnopaleozoicznego kompleksu wulkanicznego o bimodalnym charakterze wskazującym na inicjalne stadium ryftowania (Kryza i in 2007). Badania geochemiczne wykazały, że są to skały zasadowe będące produktem wewnątrzpłytyowych magm alkaicznych. Na podstawie dotychczasowych prac uznaje się kambryjski wiek powstania skał (Kryza i in 2007, Kryza i in., 2008).	
Opis obiektu z punktu widzenia nauk o Ziemi	W obrębie odstonięcia występują zieleńce. Skały te występują głównie w postaci dobrze zachowanych law poduszkowych będących wynikiem bazaltowych erupcji podwodnych. Niektóre	

	<p>poduszki są silnie spłaszczone i wydłużone. Inne zaś są kształtu bochenkowatego gdzie spągowa część jest płaska, a stropowa wypukła. W obrębie tych law dobrze zachowane są struktury pierwotne jak brzeżne otoczki schłodzenia, nierównomierne rozmieszczenie pęcherzyków pogazowych (ilość pustek zwiększa się ku górze) czy spękania w strefach brzeżnych. Wymienione struktury są wskaźnikiem paleohoryzontu oraz kierunku młodnienia sekwencji skalnej. Niektóre pęcherze pogazowe wypełnione są kwarcem. W odstąpieniu obserwowane są rzadko lawy masywne o niezachowanej strukturze poduszkowej oraz brekcje wulkaniczne.</p> <p>Pod względem geochemicznym skały te mają charakter bazaltów przejściowych typu wewnątrzpłytkowych (Furnes i in., 1994; Kryza 1993) Pierwotne lawy bazaltowe przeszły dwa stopnie metamorfizmu. Pierwszy z nich odbywał się w warunkach facji niebieskich łupków z glaukofanem, a drugi facji zieleńcowej z aktynolitem (Kryza i in. 1990).</p>
Historia badań naukowych	<p>Pierwsze prace traktujące o skałach metawulkanicznych jednostki kaczawskiej należą do niemieckich geologów Zimmermanna i Berga (1932) zajmujących się sporządzaniem map geologicznych. W późniejszym czasie zagadnieniom z zakresu petrografii i geochemii metawulkanitów kaczawskich poświęcili swoje prace Ansilewski (1954), Pacholska (1975). Zbadaniem metawulkanitów zasadowych zajęli się Narębski (1964, 1980) ze swoim zespołem (Narębski i in. 1986), Kryza i Muszyński (1988) oraz Furnes z zespołem (Furnes i in 1989). Opisywane stanowisko nie zostało odnalezione w literaturze z użyciem jego nazwy wzniesienia, ale prawdopodobnie było opisane w pracy Kryzy (1993) dotyczącej skał zasadowych opisywanej jednostki.</p>
Wartości dodatkowe (historyczne, biologiczne)	<p>Odstąpienie znajduje się w obrębie obszaru Natura 2000 Góry i Pogórze Kaczawskie.</p>
Bibliografia (najważniejsze pozycje)	<p>Furnes, H., Kryza, R., Muszyński, A., Pin, C., Garmann, I.B., 1994. Geochemical evidence for progressive, rift-related of early Palaeozoic volcanism in the eastern Sudetes: Journal of the Geological Society, London, 151: 91-110.</p> <p>Kryza R., 1993. Zasadowe skały metawulkaniczne środkowej części Gór Kaczawskich: studium petrologiczne. (Basic metavolcanic rocks of the central Kaczawa Mts (Sudetes): A petrological study). Prace Geol.-Mineral. 39, Wydawnictwo U.Wr.: 1-139.</p> <p>Kryza R., Muszyński A., Vielzeuf D., 1990. Glauco-phane-bearing assemblage overprinted by greenschist-facies metamorphism in the Variscan Kaczawa complex, Sudetes, Poland. Journal of Metamorphic Geology, 8: 345-355.</p>
Inne uwagi	<p>Lawy poduszkowe na zboczach urwistej mają taki sam typ genetyczny jak lawy Okola (Kryza R. 1993)</p>

Stan i możliwości wykorzystania	
Możliwości wykorzystania obiektu do celów edukacyjnych	Proponowane tematy: wulkanizm dolnopaleozoiczny w regionie, zagadnienia poświęcone litologii, petrografii law poduszkowych, struktury i ich interpretacja
Dostępność: ograniczenia, bezpieczeństwo	Miejsce raczej trudnodostępne. Brak wytyczonej ścieżki i bardzo gęsty młodnik jest sporym utrudnieniem.
Istniejąca infrastruktura turystyczna	Brak
Istniejące i potencjalne zagrożenia	Brak zagrożeń naturalnych i antropogenicznych (miejsce bardzo rzadko uczęszczane)

Dokumentacja graficzna

063_1 Wychodnie skał zieleńcowych na szczycie Urwistej

063_2 Dobrze zachowane lawy poduszkowe

063_3 Dobrze zachowane lawy poduszkowe

063_4 Spłaszczony i wydłużony poduszki lawowe